

Kakšna bo javna radiotelevizija jutri, so se včeraj pogovarjali v Portorožu

Najboljši zakon bi padel

Javna radiotelevizija je hram dragocenih vsebin, tudi takih, ki zavoljo tržne nezanimivosti drugod ne najdejo zavetja, a kako jih čim boljje vzdrževati, so se spraševali na včerajšnji debati, ki sta jo v Avditoriju Portorož priredila Mednarodni medijski center in Sindikat novinarjev Slovenije.

Kar nekaj nastopajočih se je navezalo na besede piranskega župana **Petra Bossmana**, ki je v pozdravnem nagovoru poudaril velik družbeni pomen medijev in potrebo po čim večjem poštenju in resnicoljubnosti: "Mediji oblikujejo javno mnenje. A preveč novinarjev išče argumente za svoja prepričanja, namesto da bi ljudem posredovali čim več informacij in jim pustili, da si sami oblikujejo mnenje. Prikazovati bi morali tudi pozitivne dosežke v družbi, ne le kritizirati. Mogoče bi tudi mediji lahko pripomogli k temu, da bi Slovenci bolj spoštovali drug drugega, se veselili dosežkov rojakov in odpravili tisti rek o crknjeni sosedovi kozji."

Kdaj je javni sektor pravzaprav uspešen?

"Nacionalka je idealna tarča za kritiko," ugotavlja generalni direktor RTV Slovenija **Marko Filli**. "Pri njej vsakdo najde kaj, kar mu ni všeč. In ker so kritike običajno glasnejše od pohval, imamo vtis, da je na nacionalki vse narobe. Potem pa slišiš pripombe, kakršna je na primer tale: nacionalko je treba ukiniti, saj na njej nimaš kaj gledati, no, razen Odmevov, Hribarja, Tarče, Pogledov, Studia City ... Ugotoviš, da vendarle ne ponujamo tako malo." V prihajajočih letih nameravajo uvajati nove storitve, uglašene z našo digitalno dobo, obenem razmišljajo o uvajanju dodatnih tematskih programov, ki jih omogoča novi zakon.

Da bi bilo slednje precej nesmiselno, pravi **Cene Grčar**, pravnik Pro Plusa, družbe, ki ustvarja Pop TV, Kanal A in Pop Brio. "Javna televizija ima že zdaj

tri programe," pravi, "in občutek imam, da včasih ne ve natančno, s čim bi jih zapolnila. Kakšne vsebine naj bi torej ponujali novi tematski programi?"

Z izobraževalnimi, kulturnimi in podobnimi bi lahko polnili že sedanje programe, pa se mi včasih zdi, da drugi program umetno ustvarjajo, ker ga pač morajo imeti. Ali pa Simfonični orkester RTV Slovenija - je še smiseln ali bi bil boljši, če bi bil drugačen? Ne slišim namreč, da bi kaj pogosto igral. Skratka, pri zasebnem sektorju je jasno, kdaj je uspešen, pri javnem pa se sprašujem: je uspešen, ko ima dobre poslovne rezultate, ali ko ponuja korektno storitve? Težko odgovorim."

Njegov recept za ustrezno medijsko politiko: "Vprašljiv je že sam izraz medijska politika. Sam menim, da je najbolje, če politika medije pusti čim bolj pri miru in jih zgolj regulira, kolikor je nujno. Če medijsko politiko dojemamo kot skupek določenih regulativ, pa naj opozorim, da se je doslej še pri vsakem zakonu izkazalo, da je poln slabih rešitev, ki jih je silno težko popravljati."

Ministrico presenečajo zadržki stroke

Mediji so del gospodarstva, a poseben del, poudarja predsednik uprave Dela **Jurij Giacomelli**. Opozarja, da majhen narod svoje javne radiotelevizije sicer ne more primerjati z britanskim BBC ali avstrijskim ORF, a Giacomelli tudi kot zagovornik svobodnega podjetništva podpira tovrsten zavod in si ne želi zmanjševanja njegove uspešnosti pri izvajanju plemenitega poslanstva: "Poleg

poslovnih ciljev, ki se jim ne more ogniti, naj javna radiotelevizija uresničuje tudi druge naloge, pri čemer jo mora podpirati država. Tudi javna radiotelevizija je podjetje, korporacija, zato njeno vodstvo mora imeti pooblastila in zaupanje, s čimer bo lahko uresničevalo svoje cilje. In kakor vsaka medijska institucija mora paziti, da ne pride do konflikta med poslovnimi cilji in poslanstvom."

In že smo pri avtonomiji, ki je nujno povezana z načinom financiranja, je prepričana ministrica za kulturo **Majda Širca**: "Prav zato se po vseh evropskih državah trudijo uveljavljati čim bolj avtonomen način financiranja javnih radiotelevizij. Prispevke plačujemo zato, da zavod ni odvisen od vlade, ki bi sicer lahko vpeljala načelo palice in korenčka ter denar odmerjala po svoji volji. In prav zato smo obvezni prispevek v novem zakonu prilagodili nihanju življenjskih stroškov in potrebščin. Pred leti so nam govorili, da prispevka ne bodo zviševali in da se bo RTV Slovenija pocenila. Na ta način so dobili referendum in javni zavod Slovenija zaradi obljube pripeljali v hude finančne težave."

Ministrico jezi tudi, da se stroka previdno distancira celo od novega zakona: "Presenečajo me zadržki, ki jih ima, in to potem, ko nam je do optimalnih kompromisov uspelo pripeljati nekaj, česar si želi ona sama, stroka. Ni res, da bo zakon omogočal tajkunizacijo, komercializacijo in privatizacijo RTV! Zakon je dober, eno leto in pol smo ga odgovorno delali. Res pa je tudi, da je plod kompromisa, saj imajo zadnjo

besedo poslanci, ki so včasih nečimrni, zlasti ko gre za parlamentarni program. Razumem, da stroki, ki je sodelovala v komisiji in bila proti tretjemu programu, zakon zato ni čisto všeč. A zakon, kakršnega si želijo, bi v parlamentu padel."

Ker je bil izzvan, je svoje mnenje o očitkih zoper novi zakon pristavil še sicer nepristranski povezovalc razprave dr. **Marko Milosavljević**, predstojnik katedre za novinarstvo na ljubljanski Fakulteti za družbene vede: "Naj kot član strokovne komisije jasno povem - sam nimam nobenih strahov glede tajkunizacije, privatizacije ali komercializacije javne radiotelevizije."

Nov zakon, nove naloge, nova tveganja

Direktor Filli danes v Sloveniji ne vidi resne konkurence nacionalki, saj nobena od komercialnih postaj ne ustvarja družbeno koristnih oddaj. Poudarja, da je treba pred uvajanjem novih programov jasno definirati že obstoječe, končna odločitev pa bo še zmeraj v rokah gledalcev: bodo gledali zgolj resničnosti šove ali tudi nekoliko zahtevnejše dokumentarce?

Kaj pa RTV? Bo še naprej gojila dragoceni otroški, izobraževalni, kulturni in drugi tovrstni, resda manj gledani program ali pa raje razvijala zabavne oddaje in tako tekmovala s komercialnimi postajami, je zanimalo Milosavljevića. "Uredništvo kulturno-umetniškega programa ima zdaj na voljo trikrat več denarja kakor uredništvo razvedrilnega programa, pa ima kulturna oddaja bistveno manjši učinek kakor razvedrilna," je odgovoril Filli. "To je občutljivo področje. Govorijo o komercializaciji, a kaj to sploh je? Je komercializacija že to, da v najbolj gledani termin uvrstimo

zabavno oddajo? Z denarjem, ki ga tako zaslužimo, namreč lahko izvajamo druge storitve, kjer nam denarja primanjkuje. Naše številke niso skrivnost: na leto imamo 120 milijonov evrov prihodkov, od česar jih 85 milijonov dobimo iz prispevkov, ostalo moramo zaslužiti na trgu. Dobro gledane oddaje potrebujemo, da dobimo denar za orkester, za manjšinske oddaje, za vsebine, namenjene invalidom, torej za stvari, ki niso prisotne v nobenem drugem elektronskem mediju. Če se 'dekomercializiramo', se posledično odredimo celotnemu javnemu servisu."

Takoj bi podpisal omejitve oglaševanja, poudarja, a le če bi mu zakon zagotavljal vse potrebne prihodke.

In kaj sploh lahko spremeni zakon? "Ob prejšnjem referendumu so populistično govorili, da bo zakon prinesel boljši program, kar seveda ni res," pravi Filli. "Na program vpliva postavitve urednikov in drugih ustvarjalcev. Pa tudi depolitizacija ni odvisna od zakona - odvisna je od moralne države in etike posameznika, od kodeksa, ki se ga mora držati. O politizaciji govorimo, ko gre takšen, lahko bi rekli tehnični zakon na referendum. Politizacija je zlorabljanje naše radiotelevizije med kampanjo, ne da bi nas kdorkoli karkoli vprašal. Pravzaprav imam zdaj eno redkih priložnosti, da sploh povem, kaj nam novi zakon prinaša in kje so tveganja. Dopušča nam uvajanje novih storitev, česar za zdaj veljavni zakon ne morem reči. Obenem pa nam novi ne omogoča ukinjanja že uveljavljenih storitev. Skratka, prinaša nam nove naloge, s tem pa tudi nova tveganja. Nekaj nemira vnaša tudi nova organizacijska oblika. Bodoči upravi je naložena veliko večja odgovornost. Odgovarjala bo po zakonu o gospodarskih

družbah, a plačana bo kot javni sektor, družbeno. Dobro je, da nam zakon dopušča razpolaganje s premoženjem, kar nam bo morda omogočilo določen razvoj in avtonomijo, saj nam pri izvajanju nekaterih projektov ne bo treba dobiti soglasja ministrstva. Prednosti vidim tudi v izstopu zaposlenih iz sistema javnih uslužbencev, želimo pa si tudi usklajevanja obveznega prispevka z infalcijo, kar bi pomenilo, da se naši realni dohodki iz leta v leto ne bi več nižali. Če potegnem črto, ugotovim, da zakon prinaša določena tveganja, a še več koristi."

"Vse pada: morala, etika, kakovost dela, odgovornost ..."

Iz občinstva se je med drugim oglasila **Nevenka Dobljekar** z Radia Slovenija, rekoč, da bi jo še pred nekaj leti zelo bolelo, če bi v časopisu prebrala pomembno informacijo in je ne bi tudi sama vključila v jutranjo informativno kroniko: "Danes pa mi je že skorajda vseeno. To pove veliko o stanju duha, o tem, do kod je politiki uspelo tudi z zakonodajo pripeljati razpoloženje v novinarski stroki. Še nikoli nismo bili tako malodušni, kakor smo danes. Padamo le globlje in globlje. Radio resda ni tako slab in tako komercialen kakor televizija, a tudi njegova kakovost se vse bolj niža. Vse pada: morala, etika, kakovost dela, odgovornost ... Kakor v širši družbi."

Razmahnjena razprava o javni radioteleviziji je nekoliko globlje v dan potisnila naslednjo okroglo mizo, na kateri so besedovali o vlogi medijev pri razkrivanju korupcije in zakonski zaščiti oseb, ki so vir informiranja o korupciji. **ANDRAŽ GOMBAČ**

O RTV Slovenija so razpravljali Cene Grčar, Marko Filli, Marko Milosavljević, Majda Širca in Jurij Giacomelli